

Ніхто й ніколи

Автор:

Валентина Михайленко

Ніхто й ніколи

Валентина Михайленко

У невеликому провінційному містечку в міському будинку культури вирує випускний бал. Однокласники запросили на нього і Люду Калиновську, яка після дев'ятого класу вступила до обласного ліцею педуніверситету й нині успішно його закінчила. Бог обдарував дівчину чудовим голосом і музикальністю, їй пророкували велике мистецьке майбутнє, та мама не дозволила вступати до музичного училища, і Люда готувалася студіювати в педагогічному англійську мову, а разом – і музику. Однокласники люблять лагідну й поступливу Люду, ненавидить її лише Женя – багаторічна подруга...

Валентина Михайленко

НІХТО Й НІКОЛИ

Роман

Частина I

РОЗДІЛ I

Вечір

1. Люда

Я б учора до Вас підійшов,
Як ішли Ви із церкви додому,
Та була Ви така в голубому,
Що, їй Богу, я слів не знайшов...

Дзвінкий дівочий голос бринів затамованою силою почуттів і пристрастей, ластівкою здіймався увись, торкався лагідним крилом високої стелі, розсипався на сотні іскристих частинок і легеньким серпанком, зітканим із тремтливої краси й світлої туги, огортав глядачів. Зал завмер, як завмирав завжди, коли співала Люда Калиновська.

Цією тендітною дівчиною-перлинкою, лауреатом обласних і Всеукраїнських пісенних конкурсів та фестивалів, пишалося все містечко. Вона й зовні була схожа на ніжну перлинку: невисока, але струнка й граційна, з витонченим довгастим обличчям, з хвилею пухнастого білявого волосся, що вільно спадало на плечі, із ясно-голубими променистими очима, в яких світилося щось ніби неземне. І хоч не була вродливицею, та в кожного, хто зустрічався з нею, на мить перехоплювало подих: «Створив же Бог отаке миле дівча...».

А Люда летіла... Стояла на сцені міського будинку культури й летіла вслід за своїм голосом. У такі хвилини все її ество ставало невагомим. Переливалось у пісню й підносилося в загадкове манливе безмежжя...

Вона почувалася щасливою. Від того, що голос підвладний найменшому коливанню мелодії, що дарує своїй улюбленій учительці її улюблений романс, що однокласники запросили на випускний вечір, що за якусь годину притисне своє розпашіле личко до широких Ромкових грудей... Що навпроти, в третьому ряду, з вологим блиском очей, які випромінюють любов і ласку, сидить мама.

Люда стрілася з нею поглядом і посміхнулась лише їй – своїй найдорожчій, яка пишалася нею і водночас тремтіла за кожен її крок.

А був же час, коли мама горою стала проти доньчиного мрії присвятити себе музиці, пісні, проти її бажання вступати до музичного училища. «Навіщо тобі те музучилище? – допитувалась. – Закінчиш – і де працюватимеш? В артистки підеш? Наче не знаєш, яке життя в артистів? Обирай, доню, щось практичніше. Не той тепер час, щоб за хмарами літати».

Такі розмови – часом з криком та слізьми – тривали між ними цілий рік, поки Люда навчалася в дев'ятому класі. І вже перед останнім дзвоником все несподівано вирішилось на краще. Допомогла Лариса Гнатівна, вчителька української мови і Людина класна керівничка. Дізнавшись, які баталії йдуть у Калиновських, завітала увечері до них додому і запропонувала компроміс: зрозуміло, що Людї без музики й пісні ніяк не можна, а тому нехай зараз вступає до ліцею при педуніверситеті, потім – на філологічний факультет, а разом і музику вивчатиме, а далі вже, як доля розсудить: чи співатиме, чи дітей навчатиме.

Мама радо пристала на таку пропозицію, Людї вона теж сподобалась. Саме тоді вона закінчила музичну школу по класу фортепіано. І ось цього року з гарними оцінками випустилася з ліцею, а восени стане студенткою педуніверситету. А її пісня за цей час розкрилилася. Як солістка університетського хору «Криниця» вона співала на обласній та столичних сценах, а торік улітку хор гастролював у Туреччині. Талановиту дівчину відразу помітила декан музпеду і вчепилася в неї, мов кліщами: «Вступай тільки до мене! Я з тебе зірку зроблю!» Та Люда все ж не захотіла засмучувати маму і вчинила прагматичніше: вивчатиме й українську мову та літературу, й музику, а там, як каже Лариса Гнатівна, видно буде.

... Я люблю тільки Вас, тільки Вас...

Чистий срібний звук романсу затремтів на останній ноті, і зал вибухнув шаленими оплесками. «Браво! Браво! Люда! Люда!..» – лунало звідусіль.

Люда легенько збігла зі сцени й опинилась в обіймах Лариси Гнатівни. Вчителька, тримаючи в лівій руці розкішний букет рожевих півоній, правою міцно

притисла свою улюбленицю до м'яких грудей. З її очей струмували рясні сльози зворушення і вдячності.

– Людочко, красунечко моя... Яка ж ти молодчинка. Спасибі тобі, що не забула про мене в такий день, – затуркотіла вона. – Нехай тобі Бог помагає на кожній твоїй стежинці. Це тобі, сама виростила, – подала духмяний букет.

– Дякую, дякую, Ларисо Гнатівно, – щасливо зарум'янилась Люда, – дякую вам за все. Я щодня вас згадую...

– Людко! Людко! Пішли танцювати, – підбігли до них Людині однокласниці Таня й Женя.

– Вибачте, Ларисо Гнатівно, – знітилась Люда.

– Іди, іди, – лагідно посміхнулась учителька, – танцюйте діти, сьогодні ваш день.

У фойе гримнула музика, заблимали переливи кольорів – вокально-інструментальний ансамбль старшокласників ушкварив сучасну швидку мелодію. Барвисте море випускників вихлюпнулося із зали і захвилювалося в її ритмах. У їхнє коло ввірвалися й Люда з Танею. Стрілися очима і щиро посміхнулись одна одній.

Дівчата не бачились із самих зимових канікул. Тоді Люда, здавши сесію, примчала додому на один день. Трохи допомогла мамі прибрати в хаті – та саме невеликий ремонт затіяла, а уже ввечері поспішала на електричку – зранку університетський хорівий колектив виїжджав на гастролі до Івано-Франківська. З Танею майже ні про що й не перемовились. А новин – хвилюючих, дівочих – набралось чимало. З ким же ними поділитися, як не з найближчою подружкою? Адже вони з дитсадка разом. Увесь клас заздрих іхній дружбі й вірності. Від'їзд Люди на навчання проліг між дівчатами відстанню в сотню кілометрів, але серцями вони стали ще ближчими.

Ось і зараз Тані нетерпеливилось розповісти подружці про Олега. При самій лише згадці про нього її очі заіскрилися, вона нетерпляче вхопила Люду за руку. Якраз в цю мить у Люди в кишені полонезом Огінського озвався мобільний. Вона відступила вбік, щільно затуливши долонею ліве вухо, послухала невидимого співбесідника й засяяла личком. Помахом руки підкликала Таню, притулилася

губами до її вуха...

За хвилину, майже ніким не помічена, вислизнула в літепло червневої ночі. Лише дві пари очей проводили її до дверей: одна жагуча й хтива, друга – ненависна. Коротко зблиснув услід ще один погляд – заздрісний...

2. Таня

А випускний вечір шаленів танцями. Шість одинадцятих класів із двох шкіл невеликого містечка прощалися з дитинством і вступали в доросле життя...

Музики перебралися на великий асфальтований майдан перед будинком культури. До гурту танцюючої молоді долучилися всі охочі. Вчителі, батьки, друзі разом з випускниками завзято хвицали ногами. Що більше час котився до півночі, то веселішим ставало свято. Юнаки, а за ними й дівчата, по одному та парами, почали зникати у заростях парку, який темною завісою зачаївся за будинком культури, напівобнімаючи його південне крило.

Поверталися з неприродньо блискучими очима, голосно реготали та обнімалися при всіх...

– Таню, ходімо й ми? – взяв дівчину за руку Олег.

Вони сторожко оглянулися й пірнули в темряву. Під розлогим каштаном навпочіпки сидів гурт хлопців та дівчат. По колу ходила пляшка...

– Олежку, я не хочу, – смикнула Таня друга вбік. – Нехай собі, а ми давай погуляємо.

І вони тихо пішли алеєю. Зупинились аж там, звідки нікому й нічого не було видно, де збентежений гамором парк, врешті трохи заспокоївся і озвався солов'їною руладою. Олег поклав дівчині руки на талію і притягнув її до себе, й вони завмерли, дивлячись одне одному у вічі. Серпик західнього місяця відбився в їхніх зіницях двома парами жаринок-зір, що таємниче світилися, здавалося, із самої глибини Всесвіту.

– Олешку, – прошепотіла Таня, – ну, як це так могло трапитись, що ми стільки років були поруч і не помічали одне одного?

– Я-то давно тебе помітив, але ти завжди була така недосяжна, – ніяково опустил очі хлопець.

– Дурненький, – засміялася Таня, – вигадав таке...

Вона трошки пригнулась і торкнулася губами Олегових вуст. А він припав до неї, немов спраглий подорожній до джерела. Таня лише щасливо зітхала та думала про себе лукаво, що він таки правду каже. Ще рік тому Таня зовсім не звертала уваги на цього сором'язливого, кремезного й невисокого однокласника, який, до того ж, і вчився абияк. Вона ж була відмінницею з першого класу і заводієм будь-яких компаній. У дев'ятому її обрали президентом учнівського колективу школи. Спуску не давала нікому: ні малечі, ні старшокласникам. Її запальної гарячої натури іноді побоювались навіть учителі. Дуже легко могла затіяти бійку із здоровенними хлопцями, коли бачила, що ті зобижають менших, лаються або на перерві смалють цигарки.

Граніт шкільної науки «гризла» ніби граючись. З першого до одинадцятого класу щороку отримувала похвальні грамоти, а сьогодні директор школи вручив їй золоту медаль.

У випускному класі Таня дивно погарнішала: зникли хлоп'ячі риси з круглого повненького обличчя, в невеликих сірих очах з'явилися мрійливість і раніше не властива їй ніжність.

На випускному екзамені з математики зовсім випадково сіла з Олегом. Вже дописуючи відповідь на свій білет, звернула увагу на порожній лист паперу, що сумно білів перед ним, на червону фарбу, що заливала його обличчя...

Мовчки смикнула з-під Олегового ліктя білет. Так само мовчки, за кілька хвилин, написала відповідь і посунула до нього папір. Він підвів голову, вони стрілися очима, і Таня відчула, як запашіли і її щоки.

Того ж таки вечора, вже в сутінках, вийшла на подвір'я й загледіла невисоку постать, що причаїлася під парканом. Трошки повагалася й вийшла за хвіртку.

Поволі побрели тихою вечірньою вулицею.

І вже за півгодини Таня щиро дивувалась: чому вона раніше не помічала цього чудового хлопця? Такого відкритого, щирого й надійного. Сором'язливий, щоправда, дуже: кілька вечорів поспіль захоплено дивився на неї, не насмілюючись не те, що поцілувати – навіть доторкнутись. Довелося проявити ініціативу...

А скільки вони переговорили за ці вечори. І з радістю виявляли, що подобається їм одне й те ж, що не люблять також однакове: зверхність і нечесність, жадібність і нахабство. Наче дві рідні душі зустрілися, – раділа Таня. І поклала собі – цього хлопця за будь-що з рук не випускати...

Їй раптом замлоіло серце – це ж розлучатися скоро. Вона вже зарахована студенткою Київського політеху: навчаючись в одинадцятому класі, закінчила факультет довузівської підготовки, який працював при школі. А Олег вступив до педуніверситету в обласному центрі. На нього там уже два роки чекають: один з кращих легкоатлетів області додасть престижу факультету фізичного виховання. З приводу цього однокласник Левко Макуха, який теж став студентом політехнічного, не забарився пустити колючку: «Таким, як ти, Олеже, якраз і місце на дурфаці. Там більше ногами треба, ніж головою». За що отримав від Тані добрячого стусана.

– Олешку, скоро їхати на навчання... – зовсім по-дитячому жалісно вирвалося в Тані.

– Ну, то й що? Ми ж будемо часто зустрічатися, приїздитимемо додому на вихідні. Або – ти до мене, а я – до тебе, – голос Олега звучав розважливо й ніжно, в ньому прокинулись не знайомі для них обох чоловічі нотки.

– Я тебе нікому не віддам, – щасливо видихнула Таня й від повноти почуттів закрила повіки.

Їй так нетерпеливилось розповісти про все Людї...

3. Люда

Земля довершувала своє добове коло і час невблаганно котився до півночі. В густому оксамиті чорного неба сліпучими свічами зір вималювалися вигадливі узорі сузір'їв. Із заходу на схід блискучою біло-блакитною цяткою проплив супутник.

Ніде – ні душі: все містечко сьогодні на випускному. Люді чомусь стало аж моторошно від цієї галактичної самоти. Вона навіть стиха пирхнула з такого порівняння: це ж треба, вигадала – «галактична самота...» Та враз від будинку культури долинула бадьора мелодія, Люда вільно зітхнула й закрокувала швидше. І чого вона злякалася? Не маленька ж: доводилося ж ще затемна бігати на ранкову електричку, або з нічної повертатися додому темними сонними вулицями – і ніколи нічого не траплялось. Усе буде добре й тепер, – заспокоїла себе.

За якихось двадцять хвилин вона зустрінеться зі своїм Ромком... Ой, як же за ним скучила! Бачилися дев'ятого травня, а здається, що рік минув. Тоді вона поїхала до нього в Київ. О, то був найпрекрасніший день в її житті. Сповнений сонця й безмежного кохання. В кімнаті гуртожитку вони були самі – хлопці роз'їхалися на свята по домівках. Там Люда вперше спізнала невимовну жагу й ніжність...

Бентежна хвиля спогадів накрила дівчину з головою, прискорено закалатало серце: такого коханого, як у неї, немає ні в кого...

Вони й познайомилися незвичайно, романтично. Тоді Люда закінчувала сьомий клас, а Ромко – одинадцятий.

Ліс, що підковою охоплював їхнє містечко, манив пахощами молоді зелені, конвалій та рясту...

Людині очі затуманились і йшла вона вже не темною вечірньою вулицею, а широкою лісовою галявиною. Таня з Женею віддаля рвали конвалії. Навкруги відзвонював птаством осяйний весняний ранок і співзвучно йому в Людиній душі бриніла світло-щемна мелодія «Самотнього пастуха».

«Тук-тук-тук-тук!» – враз увірвалося в цю ідилію. Люда різко зупинилась і закрутила головою в усі боки. Край галявини, на високій сосні, запримітила маленького невтомного трудівника дятла, що завзято гамселив дзьобом по

стовбуру. Замилувалася птахом. Не зводячи з нього погляду, поволі, щоб не злякати, рушила в той бік. Раптом сосни прискорено замелькали перед очима, і, ще й не зрозумівши, що сталося, дівчина полетіла в порослу торішньою травою ямку, викопану, мабуть, якимось звіром.

На її зойки прибігли подружки, допомогли підвестися. Та ліву ногу десь під коліном пронизав різкий біль, Люда скрикнула й опустилася на траву.

– Ой, Людко! Що ж тепер з тобою робити? – запхинькала Женя.

– Не скімли, – обірвала її Таня, – придумаємо щось. Людо, давай руку, тримайся за нас і вставай потихеньку. Так... так... На ногу не ступай, клади руки нам на плечі. Отак... Доберемося додому, не бійся.

Під Людині ойкання дівчата врешті добрели до стежки. Але додому було добрих два кілометри.

Таня вже зрозуміла, що самотужки вони не дійдуть, а тому збиралася запропонувати Люді посидіти під наглядом Жені на траві, а самій бігти за допомогою.

Аж тут із гущавини долинули голоси, невдовзі із-за сосен вигулькнула юрба старшокласників. Серед них дівчата впізнали Женьчиного брата Вадима. Інших хлопців теж трохи знали.

– О, диви, братва, малеча... – вигукнув кремезний опецькуватий Вадим. – Ага, попалися, малявки!

– Зачекай, Вадиме, – підступив ближче високий і стрункий Роман Очеретний. – У вас щось трапилось?

– Трапилось, – злісно блиснула очима Таня. – Радше йдіть своєю дорогою, аніж насміхатись.

Та Роман не зважив на ці слова й схилився над Людою:

– Дуже болить?

– Ага, – шморгнула вона носом.

– Гм, – нахмутив лоба Роман. – Що ж з тобою робити? Ану, йди сюди, кошенья.

Нахилився, обережно взяв дівча в оберемок і поволі рушив у напрямку домівки. Хлопці й дівчата спочатку тихенько йшли іззаду, згодом почали перемовлятися, обмінюватись жартами.

Біль став вщухати, але Люда чомусь дуже ніяково почувалася на руках у такого дорослого хлопця. Потихеньку підвела очі й побачила зовсім близько вродливе смагляве обличчя, чорний пушок над верхньою губою... Щось бентежно-солодке хлюпнуло в її дитячо-дівочу душу...

Різкий сигнал електрички нагло вирвав Люду зі щасливих спогадів. Спізнилася, – похолола вона. А Ромко ж просив обов'язково зустріти... Певно, хоче відразу поговорити з нею... Що ж він скаже?... – очікувально завмерло серце. Ромко ж у неї такий... такий... найкращий!

Швидко зацокала каблучками. Все буде добре, – летіла серцем до коханого.

Раптом темряву розрізало світло фар. Зашелестівши шинами, поруч зупинився легковик. Дівчина злякано відсахнулася до паркану. Відчинились дверцята...

– Ой!.. Це ти? – здивовано й полегшено засміялась Люда. – А я перелякалась. Думала, хтось мене заловити хоче...

4. Женя

Останній шкільний вечір досяг свого піку. Всі почувалися розкуто й невимушено, а випускники, ніби за помахом чарівної палички, в якусь мить переступили невидимий поріг і враз стали дорослими. Хлопці галантно запрошували до танцю вчительок, дівчата грайливо тулилися до вчителів-чоловіків, пускали очима бісики й не ховали в куточках вуст переможних посмішок...

Батьки, якимось шостим чуттям вловивши ці зміни, дітям не заважали. Вони то хапали один одного за руки й тягли в коло танцюючих, то збігалися до гурту й про щось радились. Голосно сміялися, а на віях зблискували сльози...

Лише Женя, склавши на грудях руки, стояла осторонь. Загледіла Таню й Олега, які вийшли з парку, й зневажливо пересмикнула вустами: нарешті й ця качка знайшла собі пару – такого ж качура.

Якби хто спитав Женю, як вона ставиться до Люди й Тані, та, дивлячись правдивими очима, сказала б, що вони втрюх – нерозлийвода ще з дитсадка, діляться всіма секретами й одна за одну – горою. Але, залишаючись віч-на-віч із собою, Женя розуміла, що їхня дружба, як кажуть, дала тріщину.

Люда своїм голосом зажила неабиякої слави. Таня вдарилася в науку та доскочила шкільного керівництва. Женю з деяких пір все це зовсім не цікавило. Вона годинами вилежувалась на тахті, гортала журнали «Натали», «Лиза» та купу інших блискучих яскравих видань. Поруч на тумбочці височіла гора дорогої косметики. На кріслах валялися міні-спіднички, сукенки, шорти, топіки...

Навчання вона зовсім занедбала, та натомість щоранку впливала до класу на неймовірно високих підборах, з густим макіяжем на обличчі, з довжелезними налакованими нігтями.

Зараз вона зневажливо поглядала на однокласниць, вдягнених у довгі пишні сукні. Сама ж вирізнялася легенькою, ніби серпанок, майже прозорою білою міні-сукенкою, з глибоким декольте спереду і ззаду, з розрізом на лівому стегні аж до пояса. Ніжно-рожева троянда на плечі і сріблясте кольє доповнювали наряд.

Женя й справді виглядала гарно й вишукано, хоча вбрання дуже вже не підходило для випускного, для прощання зі школою. Та що їй це? Хто тут може до неї дорівнятись, поцінувати її? Якби вони знали на скільки тягне цей прикид... Лише сукня й сріблясті босоніжки коштують 500 баксів: мама постаралась для доні. Їздили за ними удвох аж до Києва. А ось кольє їй подарували... Щоправда, це не якась там вишукана коштовність, але теж на півтисячі зелених потягне...

– Мекають, як козли, – виріс перед Женею Вовка Щербань з паралельного класу, кивнув на шкільний ансамбль. – А де це Людка поділася? Нехай би заспівала. Хоч потанцювали б нормально.

Женю аж струснуло – знову Людка... Вона б нікому не призналася, що шалено заздрить подругам, особливо Людї... Носяться з нею, неначе з писаною торбою. Та й хлопця такого підчепила... Ну, куди їй до нього?! Мале, худе, білобрисе... Красеню Ромку підійшла б вона, Женя... Ще з дев'ятого класу атакує його, та він робить вигляд, що нічого не розуміє.

А Вовка, потоптавшись поруч, вже іншим, грайливим, тоном проказав:

- Ну, що? Ходімо прогуляємось...

- Та пішов ти... – засичала Женя, крутнулася й стрімголов кинулась у бік легковиків, припаркованих за рогом будинку культури.

- Топай, топай, цяця залапана... – зневажливо кинув услід Вовка.

Ні, дівчина вона й справді красива: висока, струнка, довгонога, з розкішним чорним волоссям. Особливо гарні очі: темно-карі, м'які і якісь таємничі. Ще торік Вовка всерйоз подумував зустрічатися з нею. Його зацікавлені погляди помітив Женьчин однокласник Левко Макуха і «просвітив»:

- Та вона ж лише й здатна на те, щоб спідницю в кущах задирати, ще з восьмого класу пішла по руках...

Вовка спершу не повірив, але якось загледів у чю машину сідала Женя і махнув рукою на свої почуття. Та сьогодні, після склянки вина, залюбки розважився б з нею десь у затінку парку... Відчував дивне роздвоєння: зневажав дівчину і тягнувся до неї.

5. Мати

Гурт батьків, відступивши в тінь дерев, жваво обговорював завтрашню поїздку дітей на луг. Цьогорічний випуск вирішили відзначити на лоні природи, а не в ресторані, як зазвичай. Літо, навкруги краса он яка – навіщо його душитись у приміщенні.

– Та чого ви хвилюєтесь? Закуси у нас уже готові. Ковбаса, рулети – в холодильнику. Зранку зробимо салати, купимо помідори, огірки та напої – і всі проблеми, – повагом говорила Женина мама Лідія Семенівна – невисока розповніла жінка з густо подзьобаним ластовинням обличчям і ріденьким вибіленим волоссям. Макіяж, зроблений у яскравих тонах, мав би додати їй вроди, та ба, накладений невмілою рукою, лише додав кумедного вигляду. Однак Лідія Семенівна, вочевидь, так не вважала, поводитись розкуто і дещо зверхньо. Вже давно звикла так ставитись до людей – відколи в їхній родині завелися статки більші, ніж у інших.

Вона старанно приховувала своє невдоволення. Аякже, вигадали їхати на луг. Це ж який би прибуток мав ресторан, де вона працює директором, коли б гуляли в неї. Бо ж із батьків кожного випускника зібрали сотні. І Кривець чималеньку суму відвалив...

– Все це добре, – вклинився в розмову батько Володі Шевчука, – але хто ж за ними буде наглядати на лузі? Ще понапиваються... Дурниць нароблять... Боязно якось відпускати...

– Та що ви?! – спалахнула Лідія Семенівна. – Дорослі люди, через якийсь місяць на навчання поїдуть, а ви – боюсь...

Ту мову почула одна з класних керівничок випускників Ольга Антонівна.

– Любі мої, – загукала голосно, – заспокойтесь. А ми навіщо? І я поїду з дітьми, і Григорій Павлович, і Ніна Степанівна. Не бійтесь, наглянемо.

– А я все-таки під вечір теж під'їду, – заявив Микола Сергійович Шевчук, – спокійніше буде на душі.

Батьки схвально загули, міркуючи, що їм собі треба проїхати.

– Марійко, Люда теж поїде з нашими на луг? – підступила до Марії мати Левка Макухи.

– Та збиралася. Вона однокласниками дорожить, – посміхнулась Марія. – Все потерпала, аби щось не завадило потрапити на випускний.

– Гарна у вас дівчина. Ось уже ж два роки не вчаться разом, а від мого все чую: «Наша Людка... наша Людка... туди поїхала... там перемогла...»

Марії було приємно слухати такі слова – доня в неї справді чудова, але, як матері, трошки ніяково й тривожно – хоч би не зурочили... Озирнулась навкруги – діти танцюють, снують туди-сюди, а Люди щось не видно. Де ж це вона?

Оддалік загляділа Таню Березняк, яка щось гаряче доводила однокласникам, і рушила до неї. Хороша в Люди подружка, душевна. От Женя – не така...

– Тетяно, ти Люду не бачила? – спитала, відкликавши дівчину вбік.

– Ой, тьотю Маріє, а вона вам хіба не сказала? Вона ж Ромка побігла зустрічати на станцію.

– А й не сказала. От, капосне дівча! – вигукнула спересердя.

Марії було трошки образливо: у Люди вже завелися секрети, вже вона сама вирішує. Для матері донька все ще залишилась тією маленькою восьмирічною дівчинкою, яка врятувала її зі страшної прірви, куди падала після смерті чоловіка.

– Марійко, не йди за Андрія, – просила мати. – Він чорнобилець та й старший чимало за тебе.

Але як вона могла послухатись, коли так кохала, як уперше кохають вісімнадцятій весни?

Дев'ять років подружнього життя злетіли легкокрилим птахом, як один казковий день. Ніби граючись, народила Людочку, заочно закінчила педучилище, скоро й робота знайшлась до душі – у дитячому садочку. Андрій, кремезний і дужий, носив її на руках – і не в переносному значенні. Інакше, ніж Марієчкою ніколи не звав.

Чорне крило біди накрило їх, коли Людочка перейшла до другого класу. Спочатку Андрій почав підкашлювати, потім з'явилась кров. Обласні онкологи встановили невтішний діагноз, і за зиму чоловік згорів, як свічка.

Що з нею тоді діялося... Думала, не виживе. Два тижні рісочки в роті не було. Відвернувшись від усього світу, отупіла й байдужа, лежала на канапі. Доньку мати забрала до себе, по кілька разів прибігала щодень наглянути на Марію. Благала підвестись, що-небудь з'їсти. Та Марія не чула матері. Привів її до тьми Людин плач. Дівчинка судомливо схлипувала, а потім гірко проридала:

- Ма... мамо... ти... мене... не любиш... Я теж... помру... як тато...

Її, вже кволу від голоду, рвучко підкинуло на постелі. Вхопила своє дитя, притисла до себе й залилася слізьми. З того дня потрошку верталася до життя, до людей. Донька не відходила від неї: щебетала про своє, дитяче, й дивилася в очі запитливим недитячим поглядом. Горе наміць зв'язало їхні душі. Ні в Люди від матері, ні в Марії від доні довго не було ніяких таємниць. Та, певно, настав час...

Уже рік зустрічається Люда з Романом. Спершу тільки й чула: «Ромко... Ромко», а тепер ось – мовчить. Як мовчить і вона... про Миколу...

Але від людей не сховаєшся. Мабуть, і донька вже щось почула.

Учора Марія поспішала з роботи додому – Люда вже мала приїхати обідньої електричкою.

- Ой, матусю, – зустріла її на ганку, – я так скучила за тобою.

Обцілувала всю, а потім так повагом:

- А мені дядько Микола сумку із самої станції підносив... Розпитував, як живу, про тебе питав, – і посміхнулась лукаво-лукаво.

От, капосне! Хіба б вона собі дозволила таке зі своєю матір'ю? А Люда, ніби для того, щоб ще раз підкреслити свою дорослість і самотійність, за вечерею й каже:

- Мам, а чому б тобі не одружитись із дядьком Миколою? Він же тобі подобається, я знаю...

Помовчала, а потім:

– Ще й братика чи сестричку мені б народила... – і раптом укрилася густою червоною фарбою й підвелася із-за столу.

Марія лише хапнула ротом повітря... Так, донька доросла і з цим треба змиритися й звикати до нових стосунків.

Раділа й печалилась. І вперше подумала, що, мабуть, таки піде за Миколу. Вже коли в коханні освідчився, скільки разів пропонував зустрічатись, кликав заміж. Вона ж відповідала лише лагідною посмішкою. Дорослі люди: їй – тридцять шість, йому – за сорок, все містечко говорить про них, а вони ж навіть і не поцілувалися... Хоч і тіло жагою палало, і душа ласки просила, та відштовхувала Миколині руки й втікала, наче незаймана дівчина. І як би вона не присягалась перед людьми, що між ними нічого немає, ніхто б не повірив. Сама не розуміла, що стояло поміж нею і цим серйозним роботящим чоловіком, який років чотири тому овдовів, а цієї весни провів до армії єдиного сина: покійний Андрій чи донька?

Що ж, надійшов, певно, час вирішувати. У Люди вже своє життя.

Марія мрійливо посміхнулась і попрямувала додому. Люду все одно не дочекається. Не будуть же вони з Романом, стільки не бачившись, поспішати до гурту.

Хороший він хлопець. На той рік політехнічний закінчить, комп'ютери вивчає. Мати шанована в місті людина, вчителька. Батько, щоправда, алкоголіком був, царство йому небесне... От лишень Людї ще п'ять років навчатись, як то воно складеться...

А вдома Марію охопила незбагненна тривога: сновигала кімнатою, вмикала й вимикала телевізор, врешті лягла. Та якийсь неспокій точив душу, не давав задрімати. «Як же вони там гуляють, – потерпала, – він старший на чотири роки, дорослий чоловік... То мене Андрій беріг, не чіпав до весілля, а теперішня молодь на це дивиться дуже просто. Он які негарні речі розповідають про Женю. Пустилась берега дівка, ось тобі й красуня».

Марія крутилася в постелі, чомусь щеміло серце.

РОЗДІЛ II

Ніч

1. Собака

На околиці містечка, у долині, за залізничним полотном, вужиком звивалась невеличка річечка. Її пологі береги поросли верболозами й очеретом, і лише в одному місці, там, де майже до самої води підступала асфальтівка, що вигнулася дугою в напрямку обласного центру, річка ширшала, вибігала до розлогих верб і хлюпала лагідною хвилею об піщане плесо. Це було улюблене місце відпочинку містечкових мешканців. У спекотну пору із самого ранку до смеркання на міліні борсалася малеча, засмагали на пісочку дорослі, стояв вереск і сміх.

Цієї ж опівнічної пори річка ледь-помітно погойдувала на своєму сріблястому дзеркалі тоненьку підкову місяця. Таємничі свічки зірок заглядали в її люстерко, немов хотіли щось розповісти або підглядіти.

Навкруги аж дзвеніла тиша. Лиш зрідка легенький вітерець доносив далекий собачий гавкіт і такі ж далекі звуки танцювальних мелодій. Та час від часу порушував нічну ідилію шелест шин на дорозі.

На асфальтівці стояв пес. Рудуватої масті, великий і дужий, з довгою мордою і схожим на шаблю хвостом. Розставивши високі лапи, задумливо дивився на воду. Вчув далеке й швидке: «Гав-гав-гав» і відповів протяжним басом: «Гувф-гувф».

На тому боці річки щось зашелестіло, завовтузилося в очеретах. Собака настовбурчив вуха, збіг з насипу, вискочив на плесо і загрозово загарчав. Але скоро заспокоївся, пішов берегом, зупиняючись та принюючись. Знайшов полишену купальниками пластикову пляшку, вхопив зубами і почав шматувати. Награвшись, ліг під вербою, вистягнув передні лапи й завмер, вдивляючись у дзеркальну поверхню води.

Собака дуже любив це місце і по кілька разів на день бігав мітити, аби якийсь зухвалий пес не захопив його територію. Любив тут «полювати» на жаб, гавкати на качок, що спурхували з-під очеретів. А ще – любив воду. Забрівши майже по холку, довго вдивлявся в глибіню, розглядав мальків, що снували врізнобіч. Потім поволі виходив на берег, довго обтрушувався й пирхав, падав у траву, качався, схоплювався на ноги й стрімголов літав поміж вербами.

Собака був молодий, веселий і щасливий. Він ніколи не знав ланцюга і лащився до всіх людей. Коли хтось заходив до його двору, зустрічав гостя коло хвіртки і, гордо несучи голову, проводив до порога.

Він палко любив увесь цей пречудовий світ, що оточував його ось уже два роки. Та найбільше любив свою господиню – лагідну літню жінку, з якою вони жили на затишному, порослому споришем дворищі, недалеко від річки.

В обійсті, крім них, звичайно, ще були мешканці. Але ж не поставиш їх в один ряд з господинею і ним самим – собакою.

На його глибоке переконання, і два сірі коти, й гурт строкатих курей були істотами не дуже розумними. Їх постійно треба стерегти й охороняти.

Щоправда, коти – ще куди не йшло. Часом з ними можна й погратися, побігати навздогінці: собаці подобалося як наздоганяти, так і втікати. Іноді вони створювали такий рейвах, що аж господиня сварилася. Курей же собака цілком щиро вважав за нижчих істот, що вже точно не мають клепки в голові. Особливо дурним і кумедним йому здавався зозулястий півень. Той днями стояв на повітці, ляпав крильми й хрипко та противно горлав, а тим часом, своїх курей не ладен був зібрати до купи, як ті вилазили на вулицю крізь нещільний паркан. Це доводилося робити собаці з господинею.

В замилювання навколишнім світом вривалась легенька тривога: собака вже тричі бігав додому, а господині все немає. Пішла ще засвітло, він рушив було слідом, та вона покивала пальцем: «Не можна!» Собака трохи образився – завжди його брала із собою, а що ж трапилося тепер? Але образа швидко минула. Він оббіг усі знайомі місця, поспілкувався зі всіма собаками в окрузі – і чомусь засумував: ну, де вона ходить?

Пес зітхнув і вже збирався знову бігти додому – перевірити чи не прийшла, коли це вгорі на асфальтівці зупинилося авто, брязнули дверцята і хтось швидко побіг з насипу до верб, і відразу ж хтось важко погупав слідом... Собака скочив на ноги.

- Не треба... Не треба... – долинуло з-під верб.

Собака вагався: граються там чи, може, б'ються, бігти на допомогу чи ні, бо ще проженуть і налають.

- Мамочко!.. Допоможіть! – почулося відчайдушне.

- Ах ти ж, гадюка, – люто засичав хрипкий голос.

Щось глухо гупнуло й за мить долинув протяжний стогін...

Собака зірвався, як вихор, й кинувся на поміч. З розбігу налетів на міцно збите тіло, що ненаситно шматувало когось маленького, із загрозливим гарчанням уп'явся зубами в плече.

- А-а-а... – тоненько заверещав нападник, запацав ногами, – пішов, пішов звідси, тварюко...

- О-ох... – тихо прошелестіло позаду.

Собака кинув ворога і підскочив до верби. Відразу ж залоскотав ніздрі прийнятний знайомий запах. Він належав тій лагідній істоті, що зрідка навідувала їх з господинею, пестила його й годувала смачними цукерками. Але зараз їй було дуже погано, дуже боляче – собака це відчув усім своїм еством. Зі співчутливим повискуванням почав лизати залите солоними слізьми обличчя.

Нагорі брязнули дверцята. Страшна лють струсила пса і миттєво винесла на насип в одному стремлінні: будь за що покарати кривдника.

З несамопитим гавкотом, захлинаючись піною, кинувся він на легковика. Зблиснули фари, різкий біль блискавкою пронизав тіло, і собаку поглинула чорна прірва.

2. Ірина Миколаївна

Чому б то не полинати короткої літньої ночі у тихе царство Морфея молодій успішній жінці?

Мабуть, на те є важлива причина... Давно в своїй спальні на горішньому поверсі похропує мати, сонно затих увесь великий будинок, а Ірині Миколаївні не спиться. Колючі кігті образи й ненависті розривають на частини серце. Як завжди в такі хвилини, її збурена енергія шукала виходу. Тому у вітальні дзижчав пилосмок, визбирував неіснуючі порошинки на килимовому покритті.

Не спав і кіт – величезний попелястий перс. Здивовано водив очима за господинею: давно вже час додивлятися третій сон, притулившись до її теплих грудей, а вона чомусь розбігалася, прибирання затіяла...

Ірина Миколаївна підскочила до крісла, вхопила кота, занурилась обличчям у пахучу пухнасту шерсть.

– Геракле! Котику мій! Нікому, крім тебе, я не потрібна... Ну скажи, як можна жити з отакою скотинякою?

Кіт співчутливо замуркотів і лизнув її в підборіддя. Коли б він умів говорити, то сказав би, можливо, таке: «А на що ж інше ти сподівалася, забираючи з сім'ї чоловіка й батька? Схотіла ситого життя? Тож, любя моя, за все треба платити. Он я на тому тижні спробував потягти ласий шматок із миски у нашого добермана Біма, то й зараз кістки болять, добре, що хоч живим залишився...»

Але, як відомо, коти не розмовляють і діалогу не вийшло. Та коли б Ірина Миколаївна почула котячу мову, то відповіла б приблизно так: «Я й сама знаю, Геракле, що моя вина в усьому. Але ж, розумієш, справді хотілося пожити в достатку. Хіба я не варта цього? Подивись лишень, яка красуня. У кого ще в нашому місті є таке пишне чорне волосся, такі очі кольору переспілої вишні? А мое розкішне тіло – чи не варте воно найвишуканішої оздоби? Не віддаватися ж мені було за Олексу...»

На це кіт міг би зауважити: «Але ж він тебе чекав шість років, поки ти навчалася...»

«Ну, то й що?! – вибухнула б Ірина Миколаївна. – Треба б і йому було навчатися. Хто це бачив таке, щоб лікарка віддалася за пожежника?»

«Не лукав, господине, не лукав, – муркотнув би кіт, – тобі схотілося ситого життя, над людьми вивищитись...»

«Авжеж, що так...» – зітхнула Ірина Миколаївна, опускаючи kota на крісло.

Так... У неї тепер є все і навіть більше. Триповерховий красень будинок, не будинок, а палац. У Максима – «Мерседес» і «Вольво», у неї – «Ауді». Чималенькому обійстю дають лад покоївка, кухарка, садівник і двірник. Це тут. А ще – чотирикімнатна квартира в Києві, катер на «Дніпрі», рахунки в банках... Скільки в неї костюмів, суконь та взуття – вона й сама не пам'ятає... Все є, нема лише жіночого щастя, любові немає.

Інтернатуру вона проходила в рідному містечку. Вже тоді почала ховатися від Олекси, хоч і щеміло серце, бо любила його ще зі школи. Неймовірними зусиллями задушила в собі щире почуття й почала шукати гідного її жениха.

І тут у місті з'явився Максим Кривець. Приватизував птахофабрику, що ледь животіла, прибрав до рук два величезні сади колишнього колгоспу, почав будувати віллу... Швидко переобладнав пташники й налагодив виробництво тротуарної плитки, наступної весни заклав пальметний сад, потім побудував завод і почав виробляти концентровані соки, а ще за кілька років увійшов до кола найбагатших людей регіону. Сім'ю – дружину й двох доньок-близнючок – чомусь до себе не забирав. Їздив до них майже щодня аж до сусідньої області. Подейкували, що й там у нього бізнес.

Якось він підвернув ногу і потрапив до Ірини Миколаївни на прийом. Без черги зашкандибав до кабінету. Незважаючи на те, що вона розмовляла з пацієнтом, по-хазяйськи всівся на кушетку й вимогливо кинув:

– Докторе, робіть щось швидше, бо мені за дві години необхідно бути в Києві.

Обмацуючи його спухлу стопу, Ірина Миколаївна вловила тонкі пахощі дорогих парфумів, хвилюючий чоловічий дух... пташкою затріпотіло серце, запалало обличчя. Підвела очі, стрілася з пильним поглядом, і враз обох блискавкою пронизала хіть.

Того ж таки вечора вона стала Максимовою коханкою...

В інтимних стосунках він був ненаситним і вимогливим. Так виснажував її за ніч, що, йдучи вранці на роботу, аж хиталася від недосипання та втоми. А що він не хотів оберігатися, не дивлячись на пігулки, які регулярно ковтала, вона кілька разів «залітала» і мусила робити аборти. Максим сказав, що байстрюків плодити не збирається...

Їхні взаємини стали головною темою місцевих пліток. Максимові це було байдуже, він жив у зовсім іншому світі – світі бізнесу й грошей. Що йому були прості люди? Він би щиро здивувався, коли б хтось насмівся зробити йому у вічі закид щодо приватного життя. Вона ж, скріпивши серце, теж вирішила не зважати, бо в неї була велика мета...

На її здійснення пішло три роки. Яких лише принижень не перетерпіла, щоб стати Іриною Миколаївною Кривець. Але виявилось, що більшість із них ще попереду.

За тиждень після одруження Кривці перебрались у новий будинок, а на ранок Максим заявив:

– Сьогодні ж розраховуйся з роботи. Мені не потрібні твої копійки. Я хочу мати в домі ідеальний порядок, у будь-який час, коли мені знадобиться, має бути накрито на стіл, і ти повинна мати вигляд королеви.

Колись вона прагнула не працювати, пожити задля себе, та зараз відчула себе в тісній клітці, на яку чіпляють важкий замок.

Її слабкі протести Максим звів нанівець жорстким поглядом і однією фразою:

– Я не хочу бачити тебе втомленою і заклопотаною чимось іншим, аніж мною.

Вона спробувала поринути з головою у свої нові обов'язки і з жахом виявила, що е для чоловіка зручною й потрібною, але всього на всього річчю. Ніколи не казав їй куди іде, коли повернеться, нічого не розповідав, не радився. Часто дзвонив із мобільного:

– Накрий стіл на двох... трьох, чотирьох... Я буду за годину.

Вона тоді літала, збиваючись з ніг. Це була якась віддушину. Вишукано вдяглася, робила макіяж, приязно прислуговувала чоловікові та гостям, слухала на свою адресу компліменти. За тим знову наставляла сіра одноманітність. Треба було слідкувати за ладом у величезному будинку – не дай Боже Максим запримітить десь порошок чи засохлу квітку, а в хатніх квітах, так само, як і в надвірних, він дуже кохався і наставляв кілька сотень вазонів на всіх поверхах з різними екзотами. А ще в її обов'язки входило їздити на ринок за свіжими домашніми продуктами та забивати ними два величезні холодильники.

Їй це так остогидло, що вирішила набрати прислугу. Максим на це охоче згодився («Правильно, справжньою господинею стаєш»). Але тепер її починала заїдати нудьга. Забрала до себе матір, стало трохи веселіше. Порались удвох у саду, в квітниках, заважали садівникові: Максим разом із зведенням будинку заклав сад, розбив клумби, викопав невелике озеро й запустив сріблястого коропа. Розігнатися було де: п'ять гектарів землі приватизував майже задарма, користуючись добрими взаєминами з місцевим начальством.

Про колишню сім'ю Ірина його не розпитувала – все одно не сказав би нічого. Та «добрі» люди розповіли, що й там у нього лад: великий маєток, дружина й діти всім забезпечені. Максим у них бував щотижня, іноді ночував або й затримувався на два-три дні. Ірина заплющила на це очі. Нехай – там бізнес, там діти... Але на самому дні серця борсалася гірка образа.

Всі її сподівання завагітніти, народити Максимові нащадка й тим наміць прив'язати до себе, виявились марними – скалічилась абортами.

Свіжий струмінь у сіру буденщину розкішного життя вносив відпочинок: на Кіпрі, в Єгипті або в Ізраїлі. Іноді Максим возив її до столиці і там вони проводили гарний вечір у престижному ресторані, а потім цілу ніч кохалися в київській квартирі. На якийсь тиждень Ірина заспокоювалась, а тоді знову навалювалась душевна гризота.

Але за якийсь час тихе нудьгування скінчилося, й Кривці вступили в період затяжної домашньої війни, яка зовсім несподівано їх зблизила. Подумки Ірина Миколаївна похмуро жартувала: «Хоч одна спільна тема знайшлася – постійні сварки».

Що Максим не порвав інтимних стосунків з дружиною і вже не крився з цим, сприймала зовсім спокійно. Хоч і шкрябало на серці, та відчувала й свою вину. Та ось до неї почали доходити чутки, що чоловік не обминає жодну звабливу спідницю. А охочих переспати з ним, звісно, було багато, бо коханець він гарячий та щедрий... Ірині постійно кололи цим очі знайомі й подруги, навіть матері натуркотили, що зять «безбожно тягається», малечу й ту возить у машині...

Терпець увірвався, коли Ірина без попередження повернулася з Києва, куди возила матір до лікаря, і застала Максима на подружньому ліжку з худющою розколошканою дівулею.

Отут і злетіла з Ірини Миколаївни вся вдавана роками покірність. З диким вереском і відбірною матірною лайкою вчепилася дівулі в патли, витягла з постелі, в чому мати народила, прогуркотіла з нею східцями з другого поверху і викинула за двері, прямо на вулицю.

Виявилось, що були свідки, і цю подію довго смакувало та потішалось з неї все містечко.

Лють, яка охопила Ірину, вимагала виходу. Вся тремтячи, увірвалася до спальні. Максим лежав на ліжку, нічим не прикрившись, і від душі реготав. Підскочила до нього з кулаками... Й не зрозуміла, як опинилася на ліжку, в дужих обіймах. Так солодко вони вже давно не кохалися...

– Запам'ятай, Максиме, – сказала вона через півгодини, відпочиваючи на його лікті, – більше я такого не потерплю. Щоб у моїй постелі...

– Даю слово, – притиснув він руку до грудей.

«Та що з того, що тримає своє слово, – зітхнула Ірина Миколаївна під завивання пилосмока, – все одно нікого не обминає».

Вже було й змирилася, хоч сварки влаштовувала частенько, аж ось Максим почав ночами когось звати крізь сон. Прислухалась – якусь Люду, а потім в момент інтимного апогею, назвав її Людочкою...

Такого ще не було, й Ірина запанікувала. Закохався чи що?... А як же вона?! Це ж так можна все втратити... Якщо раніше, потерпаючи від чоловікових зрад, ладна була розлучитися з ним – нехай лише віддасть київську квартиру, то тепер їй зовсім не хотілося волі – приручила золота клітка...

Поклала собі негайно довідатися, що ж це за Люда така, що навіть уві сні її кличе? Колись, задля власного спокою, поклала собі ніколи не порпалась у його речах, та тепер – інша справа. Ірина почала нишпорити всюди, де щось могло бути сховане.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купить: https://tn.knigapoisk.com/mihaylenko_valentina/n-hto-y-n-koli

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)